

Fremsat den 7. oktober 2020 af erhvervsministeren (Simon Kollerup):

Forslag

til

Lov om ændring af lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v.

(Adgang til kontrolbesøg m.v.)

§ 1

I lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret ved § 21 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 3 i lov nr. 1716 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 e indsættes:

»§ 1 f. Erhvervsstyrelsen kan kræve alle nødvendige oplysninger, herunder handelsdokumenter, kunderegistre, varefortegnelser m.v., til brug for styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 2. Erhvervsstyrelsen kan til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse få adgang til erhvervs-mæssige lokaler og transportmidler til brug for styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 3. Fysiske og juridiske personer, der har aktiviteter omfattet af denne lov eller af retsakter nævnt i § 1, skal yde Erhvervsstyrelsen den fornødne bistand til tilsyns- og kontrolopgavernes effektive gennemførelse efter stk. 1 og 2, herunder udlevere relevante oplysninger, give adgang til erhvervs-mæssige lokaler og transportmidler samt bistå ved kontrolbesøg m.v.«

2. I § 2 indsættes efter stk. 8 som nyt stykke:

»*Stk. 9.* Med bøde straffes den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder § 1 f, stk. 3.«

Stk. 9-11 bliver herefter stk. 10-12.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Lovforslagets hovedpunkter**
 - 2.1. Adgang til kontrolbesøg og indhentning af oplysninger
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Den danske bemyndigelseslov og administration af eksportkontrolreglerne
 - 2.1.1.2. Det fælles EU-retsgrundlag for eksportkontrol med produkter med dobbelt anvendelse (dual-use produkter)
 - 2.1.1.3. EU's sanktioner overfor tredjelande og Erhvervsstyrelsens myndighedsansvar
 - 2.1.1.4. Erhvervsstyrelsens kontrolaktiviteter på dual-use området og området for EU-sanktioner
 - 2.1.2. Erhvervsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
3. **Forholdet til databeskyttelseslovgivningen**
4. **De økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
5. **De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
6. **De administrative konsekvenser for borgerne**
7. **De klima- og miljømæssige konsekvenser**
8. **Forholdet til EU-retten**
9. **Hørte myndigheder og organisationer m.v.**
10. **Sammenfattende skema.**

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at styrke Erhvervsstyrelsens kontrol og tilsyn med virksomheder, der har aktiviteter omfattet af dual-use eksportkontrolregelsættet eller af EU-restriktioner overfor tredjelande (EU-sanktioner) indenfor styrelsens ressort, for at forhindre, at danske virksomheder eksporterer produkter eller foretager andre aktiviteter, der er i strid med de internationale regler på området.

Erhvervsstyrelsens tilsyns- og kontrolmuligheder er i dag relativt begrænsede. Erhvervsstyrelsen har f.eks. ikke mulighed for at foretage kontrolbesøg hos virksomhederne for at påse, om virksomhederne generelt overholder reglerne på området. Det foreslås derfor, at Erhvervsstyrelsen får mulighed for at indkræve alle nødvendige oplysninger samt får mulighed for at foretage kontrolbesøg hos virksomhederne som led i varetagelsen af styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver på disse områder. Forslaget skal endvidere ses i lyset af, at der i de senere år har været sager af politisk og mediemæssig bevågenhed om danske virksomheders overholdelse af reglerne på dual-use- og sanktionsområdet. Senest har erhvervsministeren i forbindelse med besvarelse af samrådspørgsmål den 12. juni 2020 (URU Alm. del, Samrådspørgsmål P, K og L) udtrykt behov for, at Erhvervsstyrelsens kontrol og tilsyn styrkes gennem opsøgende kontrolbesøg hos virksomhederne.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Adgang til kontrolbesøg og indhentning af oplysninger

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Den danske bemyndigelseslov og administration af eksportkontrolreglerne

De nationale regler for eksportkontrol med produkter med dobbelt anvendelse (»dual-use«) følger af lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. (bemyndigelsesloven) og den tilhørende bekendtgørelse nr. 712 af 5. juli 2019 om kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse og kontrol med ydelse af teknisk bistand (udførselsbekendtgørelsen). Disse nationale regler supplerer EU-forordningen på området, som er beskrevet i afsnit 2.1.1.2.

Bemyndigelsesloven indeholder i § 1, stk. 1, en generel bemyndigelse for erhvervsministeren til at fastsætte bestemmelser om gennemførelse af EU's fælles handelspolitik og er bl.a. benyttet til at fastsætte administrative bestemmelser og straffebestemmelser.

Bemyndigelseslovens § 1, stk. 1, er bl.a. anvendt til at udmønte bestemmelserne om kontrolforanstaltninger i dual-use forordningens artikel 20 og 21, idet Erhvervsstyrelsen efter kapitel 2 i udførselsbekendtgørelsen kan fastsætte vilkår for tilladelser. Disse vilkår kan bl.a. omfatte eksportørens pligt til at etablere interne kontrolprocedurer for at sikre overholdelse af vilkårene i de enkelte udførselstilladelser, eksportørens pligt til at føre registre eller optegnelser og

pligten til at opbevare dokumentationen. Det fastsættes ligeledes i udførselsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, at eksportøren til enhver tid skal kunne dokumentere, at betingelserne i tilladelsen er opfyldt, idet Erhvervsstyrelsen i vilkårene for de enkelte udførselstilladelser kan fastsætte hvornår, og med hvilke intervaller dokumentationen skal forelægges Erhvervsstyrelsen. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.2.

2.1.1.2 Det fælles EU-retsgrundlag for eksportkontrol med produkter med dobbelt anvendelse (dual-use produkter)

Eksportkontrol med dual-use produkter, dvs. produkter med både civil og militær anvendelse, bygger på et internationalt samarbejde i de fire internationale eksportkontrolregimer: Wassenaar Arrangementet (WA), Australia Group (AG), Missile Technology Control Regime (MTCR) og Nuclear Suppliers Group (NSG). Formålet med samarbejdet er at sikre, at eksport af dual-use produkter ikke medvirker til udvikling eller spredning af masseødelæggelsesvåben. Samarbejdet skal ligeledes forhindre, at der sker eksport af produkter, der helt eller delvis vil skulle anvendes militært af lande, der udgør en risiko for den internationale sikkerhed og stabilitet.

Indenfor EU er det internationale eksportkontrollsamarbejde formaliseret og forankret i en bindende retsakt, jf. Rådets forordning 428/2009/EF af 5. maj 2009 om en fællesskabsordning for kontrol med udførsel, overførsel, mæglervirksomhed og transit i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse, med senere ændringer (dual-use forordningen). Dual-use forordningen fastlægger bl.a., hvilke dual-use produkter der er underlagt eksportkontrol, idet forordningens bilag 1, den såkaldte kontrolliste, indeholder de produkter samt den teknologi og software, der kræves eksporttilladelse til. Kontrollisten er en sammenstilling af de produkter, som de fire eksportkontrolregimer fastlægger som kontrollerede produkter.

Dual-use forordningen indeholder derudover bestemmelser om formkrav til ansøgninger og forskellige typer af eksporttilladelser, der kan udstedes i form af individuelle, globale og generelle fællesskabstilladelser. Efter forordningens artikel 9 stilles der krav til, at en eksportansøgning om en individuel eller global tilladelse skal indeholde alle de relevante oplysninger, navnlig om slutbrugeren, bestemmelseslandet og den endelige anvendelse af det produkt, der skal eksporteres.

Dual-use forordningens kapitel VII (artikel 20-21) indeholder bestemmelser om kontrolforanstaltninger.

Forordningens artikel 20 indeholder krav om, at eksportører af dual-use produkter skal føre detaljerede registre eller optegnelser over deres udførsler i overensstemmelse med national lov eller praksis. De pågældende registre m.v. skal indeholde handelsdokumenter i form af fakturaer, ladningsmanifeste og andre transport- og forsendelsesdokumenter, der gør det muligt at identificere de pågældende dual-use produkter, mængden heraf, eksportørens og modtagerens navn og adresse samt den endelige anvendelse af produkterne og slutbrugerne af produkterne, når dette er relevant. Dokumenterne skal forevises på myndighedens forlangende.

Forordningens artikel 21 indeholder regler om, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger, der gør det muligt for myndighederne at indsamle oplysninger om alle ordrer eller transaktioner for en udførsel samt fastslå, om kontrolforanstaltningerne anvendes korrekt. Sidstnævnte kan ifølge forordningen bl.a. ske ved, at myndighederne får adgang til forretningssteder, der anvendes af personer, der er involveret i en udførselstransaktion.

2.1.1.3 EU's sanktioner overfor tredjelande og Erhvervsstyrelsens myndighedsansvar

Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) giver EU grundlag for at iværksætte sanktioner over for tredjelande og individer, herunder både fysiske og juridiske personer samt grupperinger. Både for implementering af FN-sanktioner og vedtagelse af autonome EU-sanktioner gælder, at der skal være truffet en rådsafgørelse, jf. TEUF art. 215, som ligger indenfor rammerne af EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den vedtagne rådsafgørelse gennemføres efterfølgende enten via en EU-forordning eller via national lovgivning, alt efter hvilken type sanktion der er tale om. Sanktioner kan være af diplomatisk eller økonomisk art. De har til formål at ændre en bestemt adfærd eller politik, som for eksempel en overtrædelse af folkeretten eller menneskerettighederne, eller en politik, der ikke respekterer de retsstatslige eller demokratiske principper.

EU's sanktioner overfor tredjelande vedrører en bred vifte af ofte meget omfattende foranstaltninger, der typisk indebærer restriktioner i form af f.eks. gennemførelse af en våbenembargo, handelsrestriktioner i form af forskellige import- og eksportforbud eller tilladelseskraV til import eller eksport af forskellige produkter og tjenesteydelser m.v., finansielle begrænsninger eller begrænsninger i personbevægelser, såsom indrejse- og visa-restriktioner samt indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer.

Ansvaret for implementeringen af EU-sanktionerne er opdelt på en række myndigheder, herunder Erhvervsstyrelsen. Erhvervsstyrelsen er overordnet ansvarlig for de områder af sanktionerne, der vedrører forbud mod eksport af dual-use produkter, tilladelse til eksport af yderligere dual-use produkter, der ikke allerede fremgår af kontrollisten i EU's dual-use forordning, forbud mod eksport af nøgleteknologi til infrastrukturprojekter, restriktioner i forhold til levering af nøgleteknologi til olie- og gasprojekter, forbud mod eksport m.v. af flybrændstof, forbud mod eksport af produkter, der kan krænke menneskerettighederne, forbud mod erhvervelse af ejendom samt indefrysningbestemmelser m.v. Sanktioner kan være forskelligartede og unikke, da de tilpasses det konkrete lands omstændigheder, som danner grundlag for sanktionerne. Erhvervsstyrelsens administration af sanktionerne afhænger således af karakteren og indholdet af de enkelte sanktioner.

På Erhvervsstyrelsens hjemmeside findes en oversigt over de områder, som Erhvervsstyrelsen har ansvar for. Det bemærkes, at sanktionsområdet er et dynamisk område, hvor der løbende indføres nye sanktioner eller sker lempelser eller bortfald af sanktionerne. Ressortansvar for de enkelte

sanktionsbestemmelser afklares i regeringens specialudvalg for EU-sanktioner, som Udenrigsministeriet har formandskab for og tilpasses løbende i forbindelse med indførelse af nye sanktioner eller ophør af eksisterende sanktioner.

Kontrol og håndhævelse af EU's sanktioner hører under medlemsstaternes kompetence, og fastsættelse af kontrolforanstaltninger med henblik på at sikre sanktionernes efterlevelse er overladt til medlemsstaterne i henhold til national lov eller praksis. EU's sanktionsforordninger indeholder alene horisontale bestemmelser om, at medlemsstaterne forpligtes til at fastsætte regler om, hvilke sanktioner der skal anvendes ved overtrædelse af forordningens bestemmelser, og at medlemsstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at disse iværksættes. Sanktionerne ved overtrædelse skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning.

2.1.1.4. Erhvervsstyrelsens kontrolaktiviteter på dual-use området og området for EU-sanktioner

Erhvervsstyrelsens kontrol- og tilsynsindsats på dual-use området og området for EU-sanktioner har primært bestået i at give vejledning til eksportører og andre interessenter om regelsættene. Indsatsen har især været rettet mod eksportører på dual-use området, herunder ved besøg hos virksomhederne, hvor Erhvervsstyrelsen bl.a. har fået information om virksomhedens compliance-aktiviteter til sikring af overholdelsen af reglerne, oplysninger om virksomhedens produkter, markedsadgang og lignende. Herudover har en væsentlig del af vejledningsindsatsen bestået af telefonisk og skriftlig vejledning om både dual-use regelsættet og regelsættet på sanktionsområdet.

Erhvervsstyrelsens kontrol- og tilsynsindsats har hovedsageligt baseret sig på indberetninger fra virksomhederne selv, men også fra toldmyndigheder, efterretningstjenester eller andre samarbejdspartnere, bl.a. om mulige overtrædelser af eksportkontrolreglerne eller EU-sanktionsbestemmelser. Der er ikke tale om automatisk dataudveksling med andre myndigheder, men udelukkende manuel videregivelse af information i overensstemmelse med forvaltningslovens § 28.

Hvis Erhvervsstyrelsen finder afvigelser, der ikke kan betragtes som ubetydelige, kan dette resultere i forskellige reaktionsmuligheder afhængig af karakteren af afvigelserne. Erhvervsstyrelsens reaktioner går fra f.eks. indskærpelse og tilbagekaldelse af eventuelle tilladelser til egentlige retlige skridt i form af politianmeldelse af eksportøren.

Som følge af at Erhvervsstyrelsen ikke har lovhjemmel til at foretage kontrolbesøg hos eksportører, foretager styrelsen ikke egentlige kontrolbesøg hos virksomhederne. Erhvervsstyrelsen vil imidlertid kunne pålægge virksomheder, der har fået udstedt en udførselstilladelse til dual-use eksport at indsende dokumentation for, at eksporten er sket i overensstemmelse med tilladelsens vilkår, jf. udførselsbekendtgørelsens § 6, stk. 3. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.2. Erhvervsstyrelsen har dermed begrænsede tilsyns- og kontrolmuligheder.

2.1.2. Erhvervsministeriets overvejelser

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med Erhvervsstyrelsens øvrige kontrol- og tilsynsaktiviteter, der er blevet styrket betydeligt indenfor en række fagområder igennem de seneste år. Det er Erhvervsministeriets målsætning, at det skal være enkelt og attraktivt for danske erhvervsvirksomheder at drive ansvarlig virksomhed. Erhvervsstyrelsen understøtter denne målsætning på flere måder, bl.a. gennem vejledning, der hjælper virksomhederne med at efterleve reglerne og gennem et målrettet og risikobaseret tilsyn, der indebærer, at virksomhederne stilles til ansvar, hvis reglerne ikke overholdes. Lovforslaget er udtryk for en forventning om, at størstedelen af virksomhederne overholder reglerne, mens andre virksomheder vil have behov for hjælp og vejledning om reglerne.

I lyset af områdernes sikkerhedsmæssige betydning, herunder vigtigheden i at forhindre, at danske virksomheder uforvarende eksporterer produkter, der kan anvendes til f.eks. udvikling af masseødelæggelsesvåben eller foretager eksport eller andre handlinger i strid med EU's sanktioner, er der behov for, at Erhvervsstyrelsen får tilført redskaber, der gør det muligt for Erhvervsstyrelsen at føre et mere proaktivt tilsyn og kontrol.

Erhvervsministeriet finder derfor, at Erhvervsstyrelsens tilsyns- og kontrolmuligheder bør styrkes. Erhvervsministeriet finder det i den forbindelse hensigtsmæssigt, at Erhvervsstyrelsen får adgang til at kræve alle oplysninger, der er nødvendige for styrelsens kontrol- og tilsynsopgaver, samt at Erhvervsstyrelsen får adgang til at komme på kontrolbesøg hos virksomheder med aktiviteter, der er omfattet af dual-use-reglerne eller af EU-sanktionerne. Endelig mener Erhvervsministeriet, at et skærpet tilsyn og kontrol vil bidrage til bl.a. at opdage virksomheder, der i enkeltstående tilfælde eller måske mere systematisk overtræder reglerne.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at Erhvervsstyrelsen får adgang til at kræve alle nødvendige oplysninger udleveret fra de af lovgivningen omfattede fysiske eller juridiske personer med henblik på at sikre, at reglerne om eksportkontrol og EU-sanktioner, som administreres af Erhvervsstyrelsen, overholdes. Det foreslås endvidere, at styrelsen som led i tilsyns- og kontrolindsatsen får adgang til at foretage kontrolbesøg hos de pågældende virksomheder.

Det vil være en forudsætning, at de pågældende fysiske og juridiske personer vil yde den fornødne bistand til Erhvervsstyrelsen, for at styrelsen kan gennemføre sine tilsyns- og kontrolaktiviteter på den lokation eller det transportmiddel, hvor virksomheden har sine aktiviteter. Det foreslås derfor også, at bestemmelsen strafsanktioneres.

Tilsyns- og kontrolindsatsen vil i lighed med Erhvervsstyrelsens øvrige tilsyns- og kontrolindsats primært blive planlagt ud fra en risikobaseret og temabaseret tilgang. Erhvervsstyrelsen vil i den forbindelse skulle samarbejde med andre nationale myndigheder, herunder efterretningstjenesterne og Toldstyrelsen om mulige risikotemaer, således at

udvælgelsen af virksomheder til tilsyn og kontrol vil ske ud fra en vurdering af f.eks. produkter og virksomheder sammenholdt med det aktuelle trusselsbillede, sandsynlighed for omgåelse af reglerne, størst effekt af tilsyns- og kontrolindsatsen m.v.

3. Forholdet til databeskyttelsesretten

Behandling af personoplysninger i Erhvervsstyrelsen er omfattet af databeskyttelsesforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF) og lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordningen om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder for behandling af personoplysninger, der helt eller delvist foretages ved hjælp af automatisk (elektronisk) databehandling, og for anden ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Erhvervsstyrelsens behandling af personoplysninger modtaget i forbindelse med styrelsens behandling af sager som følge af styrelsens forpligtelser som kompetent myndighed på området for dual-use og visse EU-sanktioner vil ikke ændre sig ikke som følge af lovforslaget. Behandlingen af oplysningerne skal således ske i overensstemmelse med de ovennævnte databeskyttelsesretlige regler.

I forordningens artikel 5, stk. 1, er fastsat en række grundlæggende principper, der gælder for alle behandlinger af personoplysninger, som omfattes af forordningen.

Bestemmelsen fastsætter således, at personoplysninger skal »behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede«. Det fastsættes endvidere, at personoplysninger skal »indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og ikke må viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål«. Personoplysninger skal også »være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles«. Endvidere gælder, at personoplysninger skal »være korrekte og om nødvendigt ajourførte, og der skal tages ethvert rimeligt skridt for at sikre, at personoplysninger, der er urigtige i forhold til de formål, hvortil de behandles, straks slettes eller berigtiges«. Det fastlægges tillige i artikel 5, at personoplysninger skal »opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt til de formål, hvortil de pågældende personoplysninger behandles«. Endelig skal personoplysninger »behandles på en måde, der sikrer tilstrækkelig sikkerhed for de pågældende personoplysninger, herunder beskyttelse mod uautoriseret eller ulovlig behandling og mod hændeligt tab, tilintetgørelse eller beskadigelse, under anvendelse af passende tekniske eller organisatoriske foranstaltninger«.

Den dataansvarlige er ansvarlig for og skal kunne påvise, at principperne i artikel 5, stk. 1, overholdes, jf. forordningens artikel 5, stk. 2.

Erhvervsstyrelsen lever i dag allerede op til principperne i artikel 5 og vil også i forbindelse med den foreslåede ordning være opmærksom på principperne, herunder at der ikke indsamles flere personoplysninger i forbindelse med de udvidede tilsyns- og kontrolmuligheder, end styrelsen har behov for til styrelsens sagsbehandling.

De oplysninger, som Erhvervsstyrelsen behandler efter de gældende regler og vil behandle i forbindelse med tilsyn og kontrol, som foreslået i lovforslagets § 1, nr. 1, er såkaldt almindelige personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 6. I praksis er der tale om navne og kontaktoplysninger samt enkeltmandsvirksomheders forhold, herunder cvr-nummer og formueforhold m.v. I databeskyttelsesforordningens artikel 6 fastsættes de generelle betingelser for, hvornår behandling af disse almindelige oplysninger må finde sted. Det følger således heraf, at behandling kun er lovlige, hvis mindst en af betingelserne i stk. 1, litra a-f, er opfyldt, herunder hvis behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, jf. stk. 1, litra c, eller som er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse, eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt, jf. stk. 1, litra e.

Det fremgår i den forbindelse af præambelbetragtning nr. 45, at hvis behandling foretages i overensstemmelse med en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, eller hvis behandling er nødvendig for at udføre en opgave i samfundets interesse, eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, bør behandlingen have et retsgrundlag i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret. Der henvises nærmere til side 129-130 i Justitsministeriets betænkning nr. 1565/2017 om databeskyttelsesforordningen.

Med de foreslåede bestemmelser indføres nationale særregler for behandling af almindelige personoplysninger, hvorfor tjeklisten ved udarbejdelse af nye nationale særregler for behandling af ikke-følsomme personoplysninger, jf. side 168 ff., i Justitsministeriets betænkning nr. 1565/2017, skal iagttages. Erhvervsministeriet har foretaget vurderingen af de foreslåede bestemmelser i overensstemmelse hermed, og vurderer at de ligger indenfor det nationale råderum for udarbejdelse af nationale særregler for behandling af almindelige personoplysninger.

Med de eksisterende regler på området, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger, og forslaget om øgede tilsyns- og kontrolmuligheder for Erhvervsstyrelsen, vil styrelsens persondatabehandling have den nødvendige hjemmel i lov.

For så vidt angår den dataansvarliges oplysningspligt varetager Erhvervsstyrelsen oplysningsforpligtelsen i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 13 ved at give de registrerede en kvittering ved henvendelse med et link til oplysningerne på styrelsens hjemmeside.

4. De økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for staten svarende til årlige meromkostninger på 1,2 mio. kr. til tilførsel af personale svarende til 1,5 årsværk hos Erhvervsstyrelsen til gennemførelse af kontrolbesøg hos virksomheder.

De foreslåede ændringer forventes ikke at medføre økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for kommuner eller regioner.

Erhvervsministeriet vurderer, at lovforslaget efterlever principperne om digitaliseringsklar lovgivning. Blandt andet er der ved udarbejdelsen af lovforslaget - i overensstemmelse med princip 7 om at forebygge fejl og snyd - sikret, at der opnås klare hjemler til kontrol og tilsyn i bemyndigelsesloven, som vil bidrage til at forebygge fejl og snyd gennem en mere synlig retshåndhævelse af dual-use- og sanktionsreglerne.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forslaget har været forelagt Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering, som vurderer, at forslaget medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere. De administrative konsekvenser består primært i, at der skal allokeres ressourcer fra bl.a. virksomheder til at bistå Erhvervsstyrelsen i forbindelse med indsamling og udlevering af oplysninger samt kontrolbesøg. Ressourceforbruget forventes imidlertid at være begrænset.

Det vurderes, at principperne for agil erhvervsrettet regulering ikke er relevante for de ændringer, der foreslås i lovforslaget, da ændringerne ikke påvirker virksomhedernes muligheder for at teste, udvikle og anvende nye digitale teknologier og forretningsmodeller eller udmøntes i en ny digital erhvervsrettet løsning.

6. De klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. De administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
	(hvis ja, angiv omfang/hvis nej, angiv »Ingen«)	(hvis ja, angiv omfang/hvis nej, angiv »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Forslaget forventes at medføre årlige meromkostninger for staten på 1,2 mio. kr. til gennemførelse af kontrolbesøg hos virksomheder.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget gennemfører bestemmelsen i artikel 21 i dual-use forordningen, hvorefter eksportkontrolmyndigheden kan træffe kontrolforanstaltninger samt fastslå, om disse anvendes korrekt, hvilket bl.a. kan ske ved adgang til eksportørernes forretningssteder. Forslaget indfører nationale særregler i forhold til de minimumsbestemmelser, der fremgår af dual-use forordningens artikel 20, idet Erhvervsstyrelsen får adgang til yderligere dokumenter og registre, f.eks. virksomhedens kunderegistre eller varefortegnelser, som skønnes relevante for udøvelsen af styrelsens kontrol og tilsyn. Da lovforslaget blandt andet går videre, end hvad dual-use forordningen tilsiger, er der således tale om overimplementering.

Lovforslaget gennemfører endvidere bestemmelser om kontrolforanstaltninger i EU's forordninger om restriktive foranstaltninger overfor tredjelande, som ifølge disse forordninger er overladt til medlemslandenes kompetence og som fastsættes i overensstemmelse med gældende lov eller national praksis.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra den 3. juli 2020 til den 21. august 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Danish Export Association, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Institut for Internationale studier, Dansk Institut for Menneskerettigheder, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Maritime, Danske Rederier, Danske Speditører, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Eksportkreditfonden, Finans Danmark, Finansforbundet, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, OXFAM IBIS, Landbrug og Fødevarer, Rigsombuddet på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Rigsrevisionen, SMVDanmark og Statsadvokaturen for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima-og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget gennemfører artikel 21 om nationale kontrolforanstaltninger i dual-use forordningen samt bestemmelser om nationale kontrolforanstaltninger i EU-forordninger om restriktive foranstaltninger overfor tredjelande m.v.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja X Se nærmere herom i pkt. 8 i de almindelige bemærkninger	Nej

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter bemyndigelseslovens § 1, stk. 1, kan erhvervsministeren fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Den Europæiske Unions forordninger, der er vedtaget efter artikel 207 om ind-og udførsel i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (den fælles handelspolitik), og Rådets foranstaltninger, der er vedtaget efter artikel 215 om Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, og som tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser med et eller flere tredjelande. § 1, stk. 1, er bl.a. anvendt til at udmønte bestemmelserne om kontrolforanstaltninger i dual-use forordningens artikel 20 og 21 i udførselsbekendtgørelsen.

Efter udførselsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, skal eksportøren af dual-use produkter til enhver tid kunne dokumentere, at betingelserne i en udførselstilladelse er opfyldt, idet Erhvervsstyrelsen i vilkårene for den enkelte udførselstilladelse kan angive, hvilke former for dokumentation og hvornår dokumentationen skal forelægges Erhvervsstyrelsen.

Det foreslås, at der indsættes en hjemmel i § 1 f i bemyndigelsesloven, hvorefter Erhvervsstyrelsens tilsyns- og kontrolmuligheder bliver styrket.

Det foreslås i *stk. 1*, at Erhvervsstyrelsen kan kræve alle nødvendige oplysninger, herunder handelsdokumenter, kunderegistre, varefortegnelser m.v., til brug for styrelsens til-

syns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Med den foreslåede stk. 1 vil Erhvervsstyrelsen også kunne få mulighed for at indhente nødvendige oplysninger fra virksomheder, som ikke tidligere har været i kontakt med Erhvervsstyrelsen eller fået udstedt en eksporttilladelse med vilkår. Det kan eksempelvis være i en situation, hvor Erhvervsstyrelsen får en formodning om, at en eksportør har eksporteret produkter omfattet af dual-use forordningen eller EU-sanktioner, men hvor eksportøren ikke tidligere har været i dialog med Erhvervsstyrelsen.

Erhvervsstyrelsen vil i medfør af den foreslåede bestemmelse kunne kræve alle relevante dokumenter udleveret, uanset om de er i papirform eller lagret som elektroniske oplysninger. Oplysningerne vil skulle udleveres på en måde og i et format, der er læsbart for styrelsen. Erhvervsstyrelsen vil herunder også kunne bede om udtræk fra databaser til f.eks. at belyse en eksportørs produkter, kundeforbindelser m.v.

I overensstemmelse med § 10, stk. 1, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter vil den foreslåede bestemmelse ikke gælde, hvor der er konkret mistanke om, at den pågældende enkeltperson eller juridiske person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det følger af den foreslåede bestemmelse og almindelige forvaltningsretlige principper, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret vurdering af, om det er nødvendigt at indhente de pågældende oplysninger for at udøve tilsyn med, at lovens regler bliver overholdt.

Det foreslås i *stk. 2*, at Erhvervsstyrelsen til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse kan få adgang til erhvervmæssige lokaler og transportmidler til brug for styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Tilsyns- og kontrolindsatsen vil i lighed med Erhvervsstyrelsens øvrige kontrol- og tilsynsindsats primært blive planlagt ud fra en risiko- og temabaseret tilgang. Erhvervsstyrelsen vil skulle samarbejde med andre nationale myndigheder, herunder efterretningstjenesterne og Toldstyrelsen om mulige risikotemaer, så udvælgelsen af virksomheder til tilsyn og kontrol kan ske ud fra en vurdering af f.eks. produkter og virksomheder sammenholdt med det aktuelle trusselsbillede, sandsynlighed for omgåelse af reglerne, størst effekt af kontrol- og tilsynsindsatsen m.v.

Erhvervsstyrelsen vil fortsat få lejlighedsvis indberetninger fra andre danske og udenlandske myndigheder om eksport og andre aktiviteter omfattet af dual-use- eller sanktionsregelsættet. Erhvervsstyrelsen vil inddrage disse indberetninger ved tilrettelæggelsen af den konkrete tilsyns- og kontrolindsats, ligesom styrelsen ud fra sit eget kendskab til virksomheder vil kunne udvælge virksomheder til tilsyn og kontrol. Der kan f.eks. være tale om virksomheder, der har fået udstedt et antal eksporttilladelser eller virksomheder med mere lempelige såkaldt globale tilladelser. Tilsyns- og kontrolaktiviteter vil desuden i relevant omfang blive søgt koordineret med andre dele af styrelsens tilsyns- og kontrolvirksomhed, herunder styrelsens interne task force, der identificerer og koordinerer styrelsens tværgående tilsyns- og kontrolopgaver. Der forventes gennemført ca. 10 årlige kontrolbesøg.

Om gennemførelse af de enkelte kontrolbesøg bemærkes, at besøgene vil kunne ske med og uden forudgående varsling hos virksomheder, der har dual-use eksportaktiviteter eller aktiviteter, der falder ind under sanktionsbestemmelser i EU's sanktioner overfor tredjelande. Om styrelsens ressort på sanktionsbelagte områder henvises til pkt. 2.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kontrolbesøget vil overordnet have til formål at sikre overholdelsen af regelsættet, idet styrelsen samtidig vil kunne få indblik i virksomhedens aktiviteter samt yde vejledning om regelsættet. Styrelsens kontrolbesøg vil som udgangspunkt ske stikprøvevis f.eks. i tilladelsessager, hvor styrelsen vil få adgang til relevante handelsdokumenter med henblik på at påse, at eksporten er sket i overensstemmelse med de udstedte vilkår for tilladelsen. Dette svarer til de kontrolforanstaltninger, der fremgår af dual-use forordningens artikel 20, hvorefter eksportøren forpligtes til at føre detaljerede registre eller optegnelser over eksporten og opbevare handelsdokumenter såsom fakturaer, ladningsmanifeste og andre transport- og forsendelsesmanifeste, der skal fremvises på myndighedernes forlangende, og som gør det muligt for myndighederne at fastslå, om disse kontrolforanstaltninger anvendes korrekt. Der henvises desuden til pkt. 2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kontrolbesøget vil også kunne bestå i, at Erhvervsstyrelsen får adgang til yderligere dokumenter og registre, f.eks. virksomhedens kunderegistre eller varefortegnelser med henblik på at påse, om der er sket eksport i strid med eksportkontrolregelsættet eller de gældende EU-sanktioner.

Da størstedelen af Erhvervsstyrelsens aktiviteter på området består i at behandle ansøgninger fra eksportører om tilladelse til eksport af dual-use produkter eller i et vist omfang tilladelse til eksport af andre produkter omfattet af EU-sanktioner, vil styrelsens kontrol- og tilsynsaktivitet primært skulle rette sig mod eksportører. Dual-use forordningen omfatter imidlertid også krav om, at der i visse tilfælde skal indhentes en tilladelse til mæglervirksomhed. Mæglervirksomhed vedrører bl.a. formidling af dual-use transaktioner mellem tredjelande. Styrelsen har dog endnu ikke givet tilladelse til mæglervirksomhed. Tilsvarende indeholder bemyndigelsesloven og EU-sanktionerne bestemmelser, der retter sig mod andre aktører end eksportører, f.eks. transportører, der omfattes af forbud mod f.eks. transport af visse dual-use produkter. Sådanne aktører i form af f.eks. mæglere eller transportører vil også være omfattet af styrelsens kontrol og tilsyn, jf. den foreslåede *stk. 1 og 2*.

Bestemmelsen om Erhvervsstyrelsens adgang til virksomheder uden retskendelse udgør en særegen undtagelse fra kravet om retskendelse efter grundlovens § 72, 2. pkt., for foretagelse af husundersøgelse.

Erhvervsstyrelsen vil som udgangspunkt kun have adgang til lokaler, hvor der drives erhverv og således ikke til private boliger. I tilfælde, hvor virksomhedens forretningslokale befinder sig i et privat hjem, vil Erhvervsstyrelsen dog kunne få adgang hertil i overensstemmelse med denne bestemmelse.

Erhvervsstyrelsen vil have behov for at kunne udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor en virksomhed måtte nægte at give Erhvervsstyrelsen de oplysninger, som er nødvendige til brug for tilsynsvirksomheden, samt tilfælde hvor en virksomhed på anden vis modvirker Erhvervsstyrelsens adgang til oplysninger.

Erhvervsstyrelsen vil få mulighed for at foretage kontrolbesøg uden forudgående varsling. Denne hjemmel skal alene anvendes af Erhvervsstyrelsen efter et almindeligt proportionalitetsprincip i tilfælde, hvor Erhvervsstyrelsen vurderer, at formålet med kontrolbesøget ville blive forspildt, hvis kontrolbesøget blev varslet. Udgangspunktet er således fortsat, at kontrolbesøg hos de omfattede virksomheder vil skulle varsles på forhånd i det omfang, det er muligt. Hjemlen kan derfor tænkes anvendt, f.eks. hvor en tilsynsbelagt virksomhed undtagelsesvist nægter Erhvervsstyrelsen adgang til virksomheden i forbindelse med et varslet kontrolbesøg eller vanskeliggør et planlagt kontrolbesøg. Der vil også kunne være tale om en situation, der kræver, at Erhvervsstyrelsen skrider til omgående handling, og hvor en umiddelbar adgang til virksomheden er en forudsætning for at håndtere situationen. Hvis en virksomhed modarbejder et kontrolbesøg, vil Erhvervsstyrelsen kunne få adgang til at foretage kontrolbesøg uden retskendelse.

Erhvervsstyrelsen vil kun kunne skaffe sig adgang til en virksomheds eller persons forretningslokaler uden retskendelse, hvis det er nødvendigt for, at Erhvervsstyrelsen kan udøve sin tilsynsvirksomhed. Det er en betingelse, at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger

Erhvervsstyrelsens mulighed for at få adgang uden retskendelse vil alene kunne anvendes i tilsynsmæssigt øjemed. Hvis der er en begrundet mistanke om en strafbar overtrædelse, vil Erhvervsstyrelsen ikke kunne anvende hjemlen til kontrolbesøg uden forudgående varsling. I sådanne tilfælde vil sagen skulle behandles efter retsplejelovens regler om strafferetspleje. Sagen vil derfor skulle behandles af politiet.

I tilfælde, hvor det efter Erhvervsstyrelsen konkrete vurdering anses for nødvendigt at foretage kontrolbesøg uden forudgående varsling, vil kontrolbesøget blive foretaget i overensstemmelse med lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Dette indebærer, at kontrolbesøget skal foretages under iagttagelse af almindelige retssikkerhedsmæssige principper, herunder eksempelvis forbuddet mod selvinkriminering, jf. § 10, stk. 1, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, hvilket betyder, at en person, der er mistænkt for et strafbart forhold, har ret til ikke at udtale sig om den påståede lovovertrædelse, ligesom vedkommende ikke kan blive tvunget til at medvirke til at opklare det påståede strafbare forhold.

Der skal også peges på § 9 i lov om retssikkerhed, hvoraf det bl.a. følger, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven. Dette gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Erhvervsstyrelsen vil i medfør af lovforslaget få ret til at foretage opfølgende kontrolbesøg eller genbesøge virksomheder som led i styrelsens generelle risikobaserede tilsyn og kontrol. Genbesøg kan bl.a. være relevant, i det omfang styrelsen på besøget konstaterer afvigelser fra regelsættet og derfor finder grundlag for at pålægge virksomheden at træffe opfølgende foranstaltninger.

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 3*, at fysiske og juridiske personer, der har aktiviteter omfattet af denne lov eller af retsakter nævnt i § 1, skal yde Erhvervsstyrelsen den fornødne bistand til tilsyns- og kontrolopgavernes effektive gen-

nemførelse efter stk. 1 og 2, herunder udlevere relevante oplysninger, give adgang til erhvervmæssige lokaler og transportmidler samt bistå ved kontrolbesøg m.v.

Bistanden indebærer, at Erhvervsstyrelsen bl.a. vil kunne få udleveret de oplysninger, der anmodes om, samt vil få adgang til de erhvervmæssige lokaler og transportmidler, som skønnes nødvendige for Erhvervsstyrelsens tilsyn og kontrol. I det omfang Erhvervsstyrelsen vil have behov for oplysninger fra databaser eller andre it-systemer, vil bistanden også kunne omfatte udtræk af oplysningerne i et for styrelsen læsbart format.

Til nr. 2

Bemyndigelseslovens § 2 indeholder straffebestemmelser for overtrædelse af loven, retsakter, der er nævnt i lovens § 1, eller retsakter fastsat i medfør af loven.

Den foreslås i § 2, *stk. 9*, at med bøde straffes den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder § 1 f, stk. 3.

Der vil f.eks. være tale om en strafbar handling, hvis den fysiske eller juridiske person nægter at udlevere de oplysninger, som Erhvervsstyrelsen beder om, efter den foreslåede § 1 f, stk. 1. Det vil også være en strafbar handling, hvis den fysiske eller juridiske person modsætter sig at bistå Erhvervsstyrelsen ved et kontrolbesøg eller at give Erhvervsstyrelsen adgang til det pågældende erhvervmæssige lokale eller transportmiddel, jf. den foreslåede § 1 f, stk. 2. Det betragtes også som en overtrædelse af forpligtelsen til at yde bistand, hvis den erhvervsdrivende ikke oplyser, om hvilke typer af oplysninger de er i besiddelse af.

Det følger af § 4 i udførselsbekendtgørelsen, at ansvaret for en udførsel, overførsel eller mæglervirksomhed på dual-use området påhviler eksportøren eller mægleren, som defineret i dual-use forordningens artikel 2, nr. 3 og 6. Ansvarssubjektet for overtrædelse af den foreslåede § 1 f, stk. 3, er dermed eksportøren eller mægleren på dual-use området. På sanktionsområdet påhviler forpligtelserne til at overholde sanktioner også andre aktører, herunder eksportører, transportører, tjenesteleverandører m.m. Ansvarssubjektet på sanktionsområdet vil derfor afhænge af, hvem der er ansvarlig efter den konkrete sanktionsbestemmelse.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, da hovedloven ikke gælder for Færøerne og Grønland samt ikke indeholder anordningshjemmel.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret ved § 21 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 3 i lov nr. 1716 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 e indsættes:

»§ 1 f. Erhvervsstyrelsen kan kræve alle nødvendige oplysninger, herunder handelsdokumenter, kunderegistre, varefortegnelser m.v., til brug for styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 2. Erhvervsstyrelsen kan til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse få adgang til erhvervs-mæssige lokaler og transportmidler til brug for styrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i henhold til denne lov, retsakter nævnt i § 1, eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 3. Fysiske og juridiske personer, der har aktiviteter omfattet af denne lov eller af retsakter nævnt i § 1, skal yde Erhvervsstyrelsen den fornødne bistand til tilsyns- og kontrolopgavernes effektive gennemførelse efter stk. 1 og 2, herunder udlevere relevante oplysninger, give adgang til erhvervs-mæssige lokaler og transportmidler samt bistå ved kontrolbesøg m.v.«

§ 2. ---

2. I § 2 indsættes efter stk. 8 som nyt stykke:

»Stk. 9. Med bøde straffes den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder § 1 f, stk. 3.«

Stk. 9-11 bliver herefter stk. 10-12.

Stk. 9. ---